అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వరధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాసధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాసధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, ఏకషష్టితమోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

అథ ఏకషష్టితమోఽధ్యాయః

బృహదశ్వ ఉవాచ

తతస్తు యాతే వార్ష్ణేయ పుణ్యశ్లోకస్య దీవ్యతః ।
పుష్కరేణ హృతం రాజ్యం యచ్చాన్యత్ వసు కించన ॥ ॥61-1॥

హృతరాజ్యం నలం రాజన్ ప్రహసన్ పుష్కరోఽబ్రవీత్ ।
ద్యూతం ప్రవర్తతాం భూయః ప్రతిపాణోఽస్తి కస్తవ ॥ ॥61-2॥

శిష్టా తే దమయంత్యేకా సర్వమన్యజ్జితం మయా ।
దమయంత్యాః పణః సాధు వర్తతాం యది మన్యసే ॥ ॥61-3॥

పుష్కరేణైవముక్తస్య పుణ్యశ్లోకస్య మన్యునా ।
వ్యదీర్యతేవ హృదయం న చైనం కించిదబ్రవీత్ ॥ ॥61-4॥

తతః పుష్కరమాలోక్య నలః పరమమన్యుమాన్ ।
ఉత్సృజ్య సర్వగాత్రేభ్యః భూషణాని మహాయశాః ॥ ॥61-5॥

ఏకవాసా హ్యసంవీతః సుహృచ్ఛోకవివర్ధనః ।
నిశ్చక్రామ తతో రాజా త్యక్త్వా సువిపులాం శ్రియమ్ ॥ ॥61-6॥

దమయన్త్యేకవస్త్రాథ గచ్ఛంతం పృష్ఠతోఽన్వగాత్ ।
స తయా బాహ్యతః సార్ధం త్రిరాత్రం నైషధోఽవసత్ ॥ ॥61-7॥

పుష్కరస్తు మహారాజ ఘోషయామాస వై పురే ।
నలే యః సమ్యగాతిష్ఠేత్ స గచ్ఛేద్ వధ్యతాం మమ ॥ ॥61-8॥

పుష్కరస్య తు వాక్యేన తస్య విద్వేషణేన చ ।
పౌరా న తస్య సత్కారం కృతవంతో యుధిష్ఠిర ॥ ॥61-9॥

స తథా నగరాభ్యాశే సత్కారార్హో న సత్కృతః ।
త్రిరాత్రముషితో రాజా జలమాత్రేణ వర్తయన్ ॥ ॥61-10॥

పీడ్యమానః క్షుధా తత్ర ఫలమూలాని కర్షయన్ ।
ప్రాతిష్ఠత తతో రాజా దమయంతీ తమన్వగాత్ ॥ ॥61-11॥

క్షుధయా పీడ్యమానస్తు నలో బహుతిథేఽహని ।
అపశ్యచ్ఛకునాన్ కాంశ్చిత్ హిరణ్యసదృశచ్ఛదాన్ ॥ ॥61-12॥

స చింతయామాస తదా నిషధాధిపతిర్బలీ ।
అస్తి భక్ష్యో మమాద్యాయం వసు చేదం భవిష్యతి ॥ ॥61-13॥

తతస్తాన్ పరిధానేన వాససా స సమావృణోత్ ।
తస్య తద్ వస్త్రమాదాయ సర్వే జగ్ముర్విహాయసా ॥ ॥61-14॥

ఉత్పతంతః ఖగా వాక్యమ్ ఏతదాహుస్తతో నలమ్ ।
దృష్ట్వా దిగ్వాససం భూమౌ స్థితం దీనమధోముఖమ్ ॥ ॥61-15॥

వయమక్షాః సుదుర్బుద్ధే తవ వాసో జిహీర్షవః ।
ఆగతా న హి నః ప్రీతిః సవాససి గతే త్వయి ॥ ॥61-16॥

తాన్ సమీపగతానక్షాన్ ఆత్మానం చ వివాససమ్ ।
పుణ్యశ్లోకస్తదా రాజన్ దమయంతీమథాబ్రవీత్ ॥ ॥61-17॥

యేషాం ప్రకోపాదైశ్వర్యాత్ ప్రచ్యుతోఽహమనిందితే ।
ప్రాణయాత్రాం న విందేయం దుఃఖితః క్షుధయాన్వితః॥ ॥61-18॥

యేషాం కృతే న సత్కారమ్ అకుర్వన్ మయి నైషధాః ।
ఇమే తే శకునా భూత్వా వాసో భీరు హరంతి మే ॥ ॥61-19॥

వైషమ్యం పరమం ప్రాప్తః దుఃఖితో గతచేతనః ।
భర్తా తేఽహం నిబోధేదం వచనం హితమాత్మనః ॥ ॥61-20॥

ఏతే గచ్ఛంతి బహవః పంథానో దక్షిణాపథమ్ ।
అవంతీమృక్షవంతం చ సమతిక్రమ్య పర్వతమ్ ॥ ॥61-21॥

ఏష వింధ్యో మహాశైలః పయోష్ణీ చ సముద్రగా ।
ఆశ్రమాశ్చ మహర్షీణాం బహుమూలఫలాన్వితాః ॥ ॥61-22॥

ఏష పంథా విదర్భాణామ్ అసౌ గచ్ఛతి కోసలాన్ ।
అతః పరం చ దేశోఽయం దక్షిణే దక్షిణాపథః ॥ ॥61-23॥

ఏతద్ వాక్యం నలో రాజా దమయంతీం సమాహితః ।
ఉవాచాసకృదార్తో హి భైమీముద్దిశ్య భారత ॥ ॥61-24॥

తతః సా బాష్పకలయా వాచా దుఃఖేన కర్శితా ।
ఉవాచ దమయంతీ తం నైషధం కరుణం వచః ॥ ॥61-25॥

ఉద్వేజతే మే హృదయం సీదంత్యంగాని సర్వశః ।
తవ పార్థివ సంకల్పం చింతయంత్యాః పునః పునః ॥ ॥61-26॥

హృతరాజ్యం హృతద్రవ్యం వివస్త్రం క్షుచ్ఛ్రమాన్వితమ్ ।
కథముత్సృజ్య గచ్ఛేయమ్ అహం త్వాం నిర్జనే వనే ॥ ॥61-27॥

శ్రాంతస్య తే క్షుధార్తస్య చింతయానస్య తత్ సుఖమ్ ।
వనే ఘోరే మహారాజ నాశయిష్యామ్యహం క్లమమ్ ॥ ॥61-28॥

న చ భార్యాసమం కించిద్ విద్యత్ భిషజాం మతమ్ ।
ఔషధం సర్వదుఃఖేషు సత్యమేతద్ బ్రవీమి తే ॥ ॥61-29॥

నల ఉవాచ

ఏవమేతద్ యథాద్యథాఽఽత్థ త్వం దమయంతి సుమధ్యమే ।
నాస్తి భార్యాసమం మిత్రం నరస్యార్తస్య భేషజమ్ ॥ ॥61-30॥

న చాహం త్యక్తుకామస్త్వాం కిమలం భీరు శంకసే ।
త్యజేయమహమాత్మానం న చైవ త్వామనిందితే ॥ ॥61-31॥

దమయంత్యువాచ

యది మాం త్వం మహారాజ న విహాతుమిహేచ్ఛసి ।
తత్ కిమర్థం విదర్భాణాం పంథాః సముపదిశ్యతే ॥ ॥61-32॥

అవైమి చాహం నృపతే న తు మాం త్యక్తుమర్హసి ।
చేతసా త్వపకృష్టేన మాం త్యజేథా మహీపతే ॥ ॥61-33॥

పంథానం హి మమాభీక్ష్ణమ్ ఆఖ్యాసి చ నరోత్తమ ।
అతో నిమిత్తం శోకం మే వర్ధయస్యమరోపమ ॥ ॥61-34॥

యది చాయమభిప్రాయః తవ జ్ఞాతీన్ వ్రజేదితి ।
సహితావేవ గచ్ఛావః విదర్భాన్ యది మన్యసే ॥ ॥61-35॥

విదర్భరాజస్తత్ర త్వాం పూజయిష్యతి మానద ।
తేన త్వం పూజితో రాజన్సుఖం వత్స్యసి నో గృహే ॥ ॥61-36॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత నలోపాఖ్యానపర్వణి
q \ e q j ä çÔ j ä y Ţ¿ w W Ö á Ö ఉ**ధ్యాయః ॥61॥**

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥